

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2021

Vyhlásené: 19. 10. 2021

Časová verzia predpisu účinná od: 19. 10. 2021

Obsah dokumentu je právne záväzný.

369

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 18/2018-40

V mene Slovenskej republiky

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a zo sudcov Ladislava Duditša, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca), Jany Laššákovéj, Miloša Maďara, Petra Molnára, Petra Straku, Ľuboša Szigetiho a Martina Vernarského o návrhu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (pôvodne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade ustanovenia § 89 ods. 3 druhej vety zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky za účasti vlády Slovenskej republiky ako vedľajšieho účastníka konania takto

r o z h o d o l :

Návrhu **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov

1. Ústavnému súdu bol 11. septembra 2017 doručený návrh Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), zastúpeného predsedom senátu JUDr. Ivanom Rumanom, na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade § 89 ods. 3 druhej vety (*Daňový dlžník sa neupovedomuje o zostavení výkazu daňových nedoplatkov ani o jeho vykonateľnosti*) zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Daňový poriadok“) s čl. 46 ods. 1 ústavy.
2. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 18/2018-9 z 28. novembra 2018 prijal na ďalšie konanie návrh najvyššieho súdu [ktorého výkon súdnictva podľa § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov prešiel od 1. augusta 2021 na Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovateľ“) vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc navrhovateľa] v celom rozsahu.
3. Navrhovateľ v návrhu uviedol, že ako odvolací správny súd rozhoduje o odvolaní spoločnosti SLOVAKIA PLAY, spol. s r. o. (ďalej len „žalobkyňa“), proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 S 11/2014-95 zo 14. januára 2016 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“). Krajský súd rozsudkom zamietol žalobu žalobkyne o preskúmanie zákonnosti výkazu nedoplatkov, ktorý zostavil Daňový úrad Košice,

č. 9800450/5/2840206/2012 5. októbra 2012 (ďalej len „žalobou napádaný výkaz nedoplatkov“).

4. Podľa návrhu a priloženého spisu (vrátane administratívneho spisu) je žalobkyňa podnikateľom, ktorého predmet činnosti zahŕňa taktiež prevádzkovanie hazardných hier prostredníctvom výherných prístrojov. Žalobou napádaný výkaz nedoplatkov sa týka nedoplatku žalobkyne na odvode podľa § 37 ods. 1 písm. j) zákona č. 171/2005 Z. z. o hazardných hrách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom ku dňu zostavenia žalobou napádaného výkazu nedoplatkov (ďalej len „zákon č. 171/2005 Z. z.“).
5. Žalobkyňa v priebehu súdneho konania o preskúmanie zákonnosti žalobou napádaného výkazu nedoplatkov namietala najmä jeho nepreskúmateľnosť, nezrozumiteľnosť, nezákonnosť, ako aj skutočnosť, že žalobkyňa nebol žalobou napádaný výkaz nedoplatkov doručený.
6. Z obsahu návrhu a priloženého spisu taktiež vyplynulo, že krajský súd vo veci už raz rozhodol uznesením o zastavení konania z 22. mája 2014, toto uznesenie však najvyšší súd uznesením č. k. 3 Sžf 65/2014 zo 4. augusta 2015 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. V zrušujúcom uznesení najvyšší súd uviedol, že výkaz nedoplatkov ako exekučný titul je rozhodnutím, ktoré podlieha súdnemu prieskumu. Najvyšší súd taktiež konštatoval, že § 89 ods. 3 druhá veta Daňového poriadku sa javí ako rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy. Najvyšší súd v odôvodnení zrušujúceho uznesenia uviedol, že s touto okolnosťou (rozporom § 89 ods. 3 druhej vety Daňového poriadku s čl. 46 ods. 1 ústavy) sa má krajský súd vyrovnávať *„prípadným postupom podľa § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku“*.
7. Krajský súd po vrátení veci na základe uznesenia najvyššieho súdu vo veci opäť rozhodol, a to rozsudkom krajského súdu, ktorým žalobu zamietol. Krajský súd dospel k záveru, že žalobou napádaný výkaz nedoplatkov nebol v rozpore s príslušnou zákonnou úpravou. Prípadným nesúladom § 89 ods. 3 druhej vety Daňového poriadku s čl. 46 ods. 1 ústavy sa krajský súd bližšie nezaoberal a nepostupoval spôsobom naznačeným v odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu.
8. Po odvolaní žalobkyne proti rozsudku krajského súdu o veci rozhoduje navrhovateľ v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sžf 22/2016, pričom najvyšší súd pred prechodom výkonu súdnictva na navrhovateľa uznesením č. k. 3 Sžf 22/2016 zo 16. augusta 2017 odvolacie konanie prerušil.
9. Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov navrhovateľ v podstatnom odôvodnil tým, že výkaz daňových nedoplatkov podľa § 89 ods. 3 druhej vety Daňového poriadku (ďalej len „výkaz nedoplatkov“), ktorého zostaveniu nepredchádzalo vydanie právoplatného rozhodnutia o vyrubení dane, je exekučným titulom, ktorý však nie je možné v priebehu exekučného konania preskúmať. Navrhovateľ dospel k záveru, že ak pred zostavením výkazu nedoplatkov nebolo vydané rozhodnutie o vyrubení dane, nemusí mať daňový subjekt vedomosť o svojom daňovom nedoplatku, čoho sa daňový nedoplatok týka, na aké obdobie sa vzťahuje alebo či je výška nedoplatku evidovaná správne. Navrhovateľ v aplikácii § 89 ods. 3 druhej vety Daňového poriadku vidí porušenie práva, ktoré daňovému subjektu zaručuje čl. 46 ods. 1 ústavy.
10. Čo sa týka charakteru výkazu nedoplatkov, ktorého vydaniu nepredchádzalo právoplatné rozhodnutie o vyrubení dane, navrhovateľ sa v návrhu odvoláva na odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu, podľa ktorého má mať takýto výkaz nedoplatkov konštitutívne účinky.
11. Navrhovateľ v návrhu podporne argumentuje aplikáciou § 32 ods. 1 písm. c) zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého sa verejného obstarávania môže zúčastniť len ten, kto nemá evidované daňové nedoplatky voči daňovému úradu. Navrhovateľ v tejto súvislosti uvádza, že len samotná existencia výkazu nedoplatkov, ktorý správca dane eviduje, je prekážkou brániacou podnikateľským subjektom v zámere zúčastňovať sa procesu verejného obstarávania, *„čo predstavuje evidentný zásah do jeho práv a záujmov, a preto je mu potrebné priznať súdnu ochranu“*.
12. Navrhovateľ preto uzavrel, že podľa jeho názoru *„len v prípade zmeny predmetného ustanovenia daňového poriadku, spočívajúcej v povinnosti zaslať upovedomenie o zostavení*

výkazu nedoplatkov daňovému subjektu a možnosti súdneho prieskumu jeho zákonnosti v špecifických prípadoch, ak jeho zostaveniu nepredchádzalo vydanie rozhodnutia o daňovom nedoplatku, by bolo zárukou dodržania práv zaručených čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“. Na základe uvedeného navrhol, aby ústavný súd rozhodol, že napadnutá právna úprava nie je v súlade s príslušnými referenčnými normami.

II.

Stanoviská účastníkov konania a vedľajšieho účastníka a ďalší priebeh konania

II.1. Stanovisko Národnej rady Slovenskej republiky:

13. Národná rada Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) vo svojom stanovisku z 23. januára 2020 ako základné východisko svojho postoja k návrhu uviedla skutočnosť, že podľa jej názoru je výkaz nedoplatkov len administratívnym dokumentom, ktorý zostavuje správca dane z údajov evidencie daní a ktorý sa v zmysle právnej úpravy obsiahnutej v § 90 ods. 1 v spojení s § 89 ods. 1 písm. b) Daňového poriadku stáva exekučným titulom. Podľa národnej rady musí mať výkaz nedoplatkov podklad vo vykonateľných rozhodnutiach ukladajúcich daňovú povinnosť. Národná rada ďalej konštatuje, že „... podkladom pre zostavenie a vykonateľnosť výkazu daňových nedoplatkov sú právoplatné pohľadávky. Vykonateľný výkaz daňových nedoplatkov je len dokumentom procesného charakteru, ktorého vydanie neznamena výkon daňovej exekúcie a nerozhoduje sa v ňom o právach a povinnostiach daňového subjektu, teda nedochádza k zmene práv a povinností daňového dlžníka, ani k ich zakladaniu.“.
14. Národná rada vo svojom stanovisku ďalej venuje priestor opisu § 91 Daňového poriadku upravujúceho postup správcu dane v súvislosti s vydaním daňovej exekučnej výzvy, pričom poukazuje na právo daňového dlžníka podať podľa § 91 ods. 5 Daňového poriadku proti daňovej exekučnej výzve odvolanie. Z uvedeného národná rada vyvodzuje záver, že daňový dlžník má ešte pred začatím samotného výkonu daňovej exekúcie zákonom stanovenú možnosť domôcť sa svojho práva, a to uplatnením opravného prostriedku – odvolania proti daňovej exekučnej výzve. Národná rada s odkazom na jej skoršie závery teda uzatvára, že „Dikcia § 91 ods. 5 daňového poriadku je naplnením ústavného práva vyjadreného čl. 46 ods. 1 Ústavy domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky, ktorý v tomto prípade predstavuje daňový úrad v zmysle § 72 ods. 2 daňového poriadku.“.

II.2. Stanovisko vlády Slovenskej republiky:

15. Vláda Slovenskej republiky, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“), vo svojom stanovisku zo 7. februára 2019 uviedla, že sa s návrhom navrhovateľa nestotožňuje a navrhuje, aby ústavný súd vo svojom náleze vyslovil, že sa návrhu nevyhovuje. Obdobne ako národná rada, aj vláda svoj postoj odôvodňuje skutočnosťou, že podľa jej názoru je výkaz nedoplatkov administratívnym dokumentom. V tejto súvislosti vláda uvádza, že „Vláda vylučuje názor navrhovateľa vo vzťahu k tvrdeniu o konštitutívnych účinkoch, nakoľko je presvedčená, že zostavenie takéhoto výkazu nezakladá žiadne nové práva alebo povinnosti daňového subjektu. Ide o sumár už splatných povinností, ktoré majú zákonný podklad buď v právoplatných a vykonateľných rozhodnutiach ukladajúcich peňažné plnenie (daňovú povinnosť), ktoré sa daňovému subjektu doručujú v rámci daňového konania, alebo vyplývajú zo zákonom stanovenej povinnosti, ktorú má daňový subjekt splniť bez vydania a doručenia rozhodnutia správcu dane (daňové priznanie, hlásenie, oznámenie).“.
16. Vláda taktiež vo svojom stanovisku poukázala na právo daňového dlžníka podať proti daňovej exekučnej výzve odvolanie podľa § 91 ods. 5 Daňového poriadku, čím odôvodnila svoj záver, že skutočnosť, že sa výkaz nedoplatkov nedoručuje daňovému dlžníkovi, nemá za následok, „... že by sa tým daňovému subjektu upierala účinná obrana“.

II.3. Replika navrhovateľa:

17. Navrhovateľ vo svojom liste z 24. apríla 2020 uviedol, že „... nevyužíva právo repliky k stanovisku Národnej rady Slovenskej republiky...“. Zároveň uviedol, že sa v celom rozsahu pridržiava dôvodov uvedených v návrhu.